

Τέλος ό L. Brisson παρουσιάζει και μεταφράζει τó κείμενο μ' ένα τρόπο γλαφυρό, πού μάς δίνει τήν αίσθηση ότι βρισκόμαστε πολύ κοντά στη σκέψη του 'Αθηναίου φιλοσόφου.

Εὐαγγελία ΜΑΡΑΓΓΙΑΝΟΥ-ΔΕΡΜΟΥΣΗ

PLATON, *Phèdre*, μετάφραση, εισαγωγή και σημειώσεις από τόν Luc Brisson, Paris, Flammarion, 1989, 253 σελ. (στην έκδοση περιλαμβάνεται και ή μελέτη του Jacques Derrida, «La Pharmacie de Platon», πού πρωτοδημοσιεύτηκε στο περιοδικό *Tel Quel*, τ. 32 και 33 και στη συνέχεια στο έργο του *La Dissémination*, éditions du Seuil 1972).

Μετά τήν έκδοση τών 'Επιστολών του Πλάτωνος σέ νέα μετάφρασή του, ό Luc Brisson μεταφράζει και σχολιάζει τόν Πλατωνικό *Φαῖδρο* μέ στόχο πάντα νά ξεπερνά ή μετάφραση τήν αντίθεση μεγάλου κοινού - ειδικών, όπως ό ίδιος λέει στο Εισαγωγικό Σημείωμα τής έκδοσης.

Ή εργασία αύτή έχει για τούτο διπλή αποστολή: νά καταστήσει τó πλατωνικό έργο προσιτό στους πολλούς, συνάμα δέ νά προσδιορίσει για τούς ειδικούς τά σημεία στα όποια έχει φτάσει σήμερα ή σχετική μέ τó διάλογο έρευνα. Τή χρονιά ακριβώς πού στην Perugia τής 'Ιταλίας οργανώνεται ειδικό Διεθνές Συμπόσιο για τόν *Φαῖδρο* ή προσφορά του L. Brisson στη μελέτη του Πλάτωνος είναι ιδιαίτερα πολύτιμη.

Για τó μελετητή του Πλατωνικού *Φαῖδρου*, τó γνώστη ειδικά και τής πολύτιμης, τόσο από τήν πλευρά τής μετάφρασης όσο και από τήν πλευρά τής πλούσιας έρμηνευτικά εισαγωγής του διαλόγου από τόν Léon Robin (Paris, Belles Lettres, 1966, πρώτη έκδοση 1933) όσο και τής ύψηλόφρονης από παιδαγωγική άποψη και φιλοσοφημένης έκδοσης του Πλατωνικού *Φαῖδρου* από τόν I.N. Θεοδωρακόπουλο (*Πλάτωνος Φαῖδρος*, Εισαγωγή, 'Αρχαίο και νέο κείμενο μέ σχόλια, 'Αθήναι 1948, 1971³), ή εργασία του Brisson αποτελεί ένα τρίτο, πολύτιμο βοήθημα, πού αν δέν έχει τó έρμηνευτικό πλάτος του πρώτου βοηθήματος και τόν ίμερο πού διακατέχει τήν έρμηνευτική προσέγγιση του δεύτερου βοηθήματος, έχει τήν απαραίτητη ακρίβεια, τó εύσύνοπτο τής επιστημονικής προσέγγισης και όλα τά στοιχεία τής σχετικά μέ τó διάλογο έρευνας.

Συγκεκριμένα, ως πρós τή μετάφραση: ό L. Brisson κατορθώνει νά ακολουθεϊ πιστά τήν κίνηση, τó ρυθμό του πλατωνικού λόγου, σέβεται όλα του τά στοιχεία, ακόμη και τά μόρια, χωρίς νά βλάπτεται ή σαφήνεια και ή καλλιέπεια του μεταφραστικού κειμένου. Δίνει ένα συνοπτικό διάγραμμα όλου του διαλόγου. Μέ άμεσότητα δίνει πληροφορίες για τά πρόσωπα (π.χ. τó πρόσωπο του Φαῖδρου) από αρχαιολογικά εύρήματα του 1936.

Εκτός από τὰ σχετικά μὲ τὴν τοπογραφία (ποὺ ὑπάρχουν καὶ στὸν Robin) τὸ σημαντικό καὶ ἰδιαίτερο στὴν περίπτωση τοῦ Brisson εἶναι ἡ ἀνάλυση τῶν προϋποθέσεων, τῶν στοιχείων ποὺ διευκολύνουν τὴ μελέτη τοῦ Φαίδρου (34 κ.μ.), ἡ γνώση τοῦ *Τίμαιου* καὶ τῆς *Πολιτείας* (τῆς τελευταίας ὑπάρχουν καὶ στὸν I.N. Θεοδωρακόπουλο). Ἰδίως ἡ ἀνάλυση τῆς ψυχῆς τοῦ κόσμου εἶναι συστηματικὴ καὶ σαφής. Ἐνδιαφέρον παρουσιάζει ἡ ἔκθεση σχετικά μὲ τὴ λογογραφία κατὰ τὸν 5ο καὶ 4ο π.Χ. αἰ.

Ὁ Brisson σωστὰ συμπεραίνει πὼς στὴν κριτικὴ τῆς γραφῆς ὁ Πλάτων δὲν προτείνει μιὰ ριζικὴ ἀντίθεση γραπτοῦ καὶ προφορικοῦ λόγου, ἀλλὰ τὴ διάκριση, ποὺ ἔγινε ἔκτοτε προφανῆς, μεταξὺ πληροφορίας καὶ γνώσης (*information et connaissance*, 60) καὶ ὅτι ὁ φιλόσοφος βλέπει μὲ ὀξυδέρκεια τὰ ὅρια τοῦ γραπτοῦ λόγου. Ἀπομακρύνεται ἔτσι ὁ ἑρμηνευτὴς ἀπὸ τὶς ἑρμηνεῖες τῶν H. Kraemer (*Arete bei Platon und Aristoteles*, Heidelberg, Winter 1959) καὶ K. Gaiser (*Platons ungeschriebene Lehre*, Stuttgart, Klett, 1963, 1968) ποὺ δέχονταν ὅτι ὁ Πλάτων κρατοῦσε τὴν οὐσία τῆς θεωρίας του γιὰ τὸν προφορικὸ τοῦ λόγο κι ὅτι οἱ γραπτοὶ διάλογοι εἶναι ἀπλῶς προτρεπτικοὶ λόγοι.

Οἱ σημειώσεις ἔχουν τετραπλὴ ἀποστολή: παρέχουν τὴ δυνατότητα γιὰ τὴ χρονολόγηση τῶν γεγονότων· συνδυάζουν τὶς θέσεις τοῦ Φαίδρου μὲ ιδέες ἄλλων πλατωνικῶν διαλόγων· δίνουν στοιχεῖα ποὺ διασαφηνίζουν τὸ ὅλο πλαίσιο (θρησκευτικὸ, πολιτικὸ, οἰκονομικὸ κ.λπ.)· ἀποσαφηνίζουν δυσκολίες τοῦ κειμένου.

Ἡ βιβλιογραφία ἀρχίζει ἀπὸ τὸ 1965 καὶ εἶναι χρονολογικὴ· δὲν εἶναι ἐξαντλητικὴ, γιὰτὶ ὁ ἀναγνώστης παραπέμπεται γιὰ τὸ δεύτερο μισὸ τοῦ 20οῦ αἰ. στὸν Cherniss («Plato 1950-57», *Lustrum* 1959-60) καὶ στὸν L. Brisson, στὴ βιβλιογραφία του στὸ *Lustrum* («Platon 1958-1975» *Lustrum* 20, 1977 καὶ στὴ συνέχισή της ἀπὸ τὸν ἴδιο σὲ συνεργασία μὲ τὴν Ἑλένη Ἰωαννίδη, 1983, 1984, 1988.

Ἡ πολύτιμη αὐτὴ ἔκδοση, ποὺ πραγματοποιήθηκε στὴ σειρὰ Flammario (μετὰ τοὺς πλατωνικοὺς διαλόγους *Γοργίας*, *Ἐπιστολές*, *Εὐθύδημος*, *Ἰων*) δίνει τὴν εὐκαιρία στὸν ἀναγνώστη νὰ μελετήσῃ καὶ τὸ ἔμπνευσμένο ἀπὸ τὸ θέμα τῆς ἀξίας τοῦ γραπτοῦ λόγου κείμενο τοῦ Derrida, ἓνα κείμενο ποὺ συναρπάζει, ἀλλὰ καὶ προκαλεῖ καὶ προβληματίζει μὲ τὴ θέση του τὸν μελετητὴ τῆς Πλατωνικῆς φιλοσοφίας.

Ἄννα ΚΕΛΕΣΙΔΟΥ

Luc BRISSON, *Platon, Les mots et les mythes*, Paris 1982.

Τὸ βιβλίο τοῦ Brisson *Platon, les mots et les mythes* εἰσάγει τὸν ἀναγνώστη σὲ ἓνα βασικὸ πεδίο τῆς πλατωνικῆς φιλοσοφίας, στὸ φιλοσο-

